

დავალება N2

კაზუსიდან გამომდინარე განვიხილავ, შეიძლება თუ არა ოქროთი გამყარებული სთეიბლქოინი შეფასდეს, როგორც ფინანსური ინსტრუმენტი, კერძოდ, დერივატივი, ან შესაძლოა თუ არა მისი გამოშვება/გაყიდვა შეფასდეს როგორც დაბრუნებადი ფულადი სახსრების მოზიდვა. ასევე განვიხილავ, შეუძლია თუ არა ვირტუალური აქტივის მომსახურების პროვაიდერს (VASP) მისი გამოშვება საქართველოს კანონმდებლობის ფარგლებში.

I. შეიძლება თუ არა ოქროთი გამყარებული სთეიბლქოინი შეფასდეს, როგორც ფინანსური ინსტრუმენტი (დერივატივი)?

საქართველოს კანონი "ფინანსური გირავნობის, ურთიერთგაქვითვისა და დერივატივების შესახებ" დერივატივს განსაზღვრავს, როგორც კვალიფიციური ფინანსური ხელშეკრულება, რომლის ღირებულება დამოკიდებულია საბაზისო აქტივზე ან მაჩვენებელზე და რომლის მიხედვითაც შესაძლებელია ფულადი ან რეალური ანგარიშსწორება.

მუხლი 3-ის მიხედვით, დერივატივი შეიძლება იყოს, როდესაც:

- გარიგების ერთ მხარეს აკისრებს ვალდებულებას, იყიდოს, გაყიდოს ან მიიღოს დაკავშირებული მოთხოვნის უფლება.
- გარიგების ერთ მხარეს აკისრებს ვალდებულებას, მომავალში შეიძინოს ან გაყიდოს საბაზისო აქტივი.
- ერთ მხარეს ავალდებულებს განახორციელოს ფულადი გადახდები მეორე მხარისთვის გარკვეულ პირობებზე დაყრდნობით.

ჩვენი კაზუსის შემთხვევაში, ოქროს სთეიბლქოინი მიბმულია ოქროს ფასზე, რაც ნიშნავს, რომ მისი ღირებულება საბაზისო აქტივზე (ოქრო) არის დამოკიდებული. თუმცა, მნიშვნელოვანია შემდეგი ფაქტორების გათვალისწინება:

- ✓ სთეიბლქოინის მფლობელი არ იღებს ოქროს საკუთრების უფლებას – დერივატივები ჩვეულებრივ გულისხმობს საბაზისო აქტივზე გარკვეული ტიპის საკუთრების უფლებას, მაგრამ აქ მხოლოდ სთეიბლქოინის შეძენა-გაყიდვაა შესაძლებელი და ოქროს ფიზიკური მიწოდება არ ხდება.
- ✓ ფასის ცვლილების მიუხედავად, მფლობელი არ იღებს ოქროს ან სხვა ფულად ნაკადს – დერივატივები ჩვეულებრივ ვალდებულებებს ქმნიან გარიგების მონაწილე მხარეებს შორის, ხოლო აქ მხოლოდ ციფრული აქტივის ყიდვა-გაყიდვაა შესაძლებელი.

- ✓ ანგარიშსწორება ხდება მხოლოდ ციფრულ აქტივში და არა ფულად ნაკადებში – კანონის მიხედვით, დერივატივი მოიცავს ფულადი ანგარიშსწორების ან მიწოდების ვალდებულებას, რაც სთეიბლკოინის შემთხვევაში არ ხდება.

დასკვნა:

ოქროთი გამყარებული სთეიბლკოინი არ შეესაბამება დერივატივის სრულ კრიტერიუმებს, რადგან:

- ის არ წარმოადგენს ფულად ანგარიშსწორებას ან ფიზიკური ოქროს მიწოდებას,
- სთეიბლკოინის მფლობელს არ აქვს ოქროს საკუთრების უფლება,
- მისი მფლობელები არ იღებენ კონტრაქტულ ვალდებულებებს ფასის ცვლილების გამო.

ამიტომ, საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით, იგი არ შეიძლება განიხილება როგორც დერივატივი.

II. შეიძლება თუ არა ოქროთი გამყარებული სთეიბლკოინის გამოშვება/გაყიდვა შეფასდეს, როგორც დაბრუნებადი ფულადი სახსრების მოზიდვა?

დაბრუნებადი ფულადი სახსრების მოზიდვის განსაზღვრა

საქართველოს "ეროვნული ბანკის შესახებ" ორგანული კანონის მიხედვით, მეწარმე სუბიექტს არ აქვს უფლება 20-ზე მეტი ფიზიკური პირისგან მოიზიდოს დაბრუნებადი ფულადი სახსრები (სესხის სახით), თუ ის არ აკმაყოფილებს გარკვეულ რეგულაციებს (მაგალითად, არ აქვს საბანკო ლიცენზია ან არ არის მიკროსაფინანსო ორგანიზაცია).

ამავე პრინციპს იმეორებს სამოქალაქო კოდექსი, რომელიც ამბობს, რომ თუ სუბიექტი სთავაზობს პირებს დაბრუნებად ფინანსურ გარიგებას, ეს რეგულირდება საბანკო კანონმდებლობით.

არის თუ არა სთეიბლკოინი დაბრუნებადი ფულადი სახსრები?

ამ საკითხის გასარკვევად, უნდა გავარკვიოთ, აკმაყოფილებს თუ არა სთეიბლკოინი დაბრუნებადი ფულადი სახსრების კრიტერიუმს:

- ✓ VASP-ი იღებს ფულს და სთეიბლკოინს გასცემს – თუმცა, ეს არ ნიშნავს, რომ მიღებული ფული ფინანსურ ვალდებულებად ითვლება.

- ✓ მომხმარებლებს არ აქვთ გარანტირებული მოთხოვნის უფლება – თუ სთეიბლქოინის მფლობელები შეძლებდნენ ნებისმიერ დროს VASP-ისგან მის უკან გამოსყიდვას მიუხედავად ბაზრის ფასისა, ეს შეიძლება საბანკო ვალდებულებად შეფასებულიყო. მაგრამ ჩვენს შემთხვევაში VASP-ი არ იღებს ვალდებულებას, რომ ნებისმიერი დროს გამოისყიდოს სთეიბლქოინს.
- ✓ VASP-ი უბრალოდ სთავაზობს ყიდვა/გაყიდვის სერვისს – ანუ მომხმარებლები ყიდულობენ და ყიდიან ბაზარზე, რაც ფინანსური ვალდებულება არ არის.

დასკვნა:

სთეიბლქოინის გაყიდვა არ არის დაბრუნებადი ფულადი სახსრების მოზიდვა, რადგან:

- VASP-ს არ აქვს ვალდებულება ფულის დაბრუნების ნებისმიერ დროს.
- სათანადო ლიცენზიის გარეშე არ ხდება ფულადი დეპოზიტების მიღება ან სესხის აღება.
- სთეიბლქოინი ყიდვა/გაყიდვის ციფრული აქტივია და არა საბანკო ვალდებულება.

III. შეუძლია თუ არა VASP-ს ოქროთი გამყარებული სთეიბლქოინის გამოშვება?

VASP-ის უფლებამოსილება

საქართველოს "ეროვნული ბანკის შესახებ" კანონის მე-2 მუხლის მიხედვით:

- ვირტუალური აქტივის მომსახურების პროვაიდერი (VASP) არის პირი, რომელიც ახორციელებს ვირტუალური აქტივების გაყიდვას, გაცვლას ან მათ მართვას.
- ვირტუალური აქტივი არ ითვლება ფულად სახსრებად, ფასიან ქაღალდებად ან ფინანსურ ინსტრუმენტებად, ამიტომ მათ გამოშვება VASP-ის კომპეტენციაში შედის.

VASP-ის მიერ ოქროს სთეიბლქოინის გამოშვება

- ✓ ოქროთი გამყარებული სთეიბლქოინი ვირტუალური აქტივია – რადგან ის არ არის ფინანსური ინსტრუმენტი (ფასიანი ქაღალდი ან დერივატივი).
- ✓ VASP-ს შეუძლია კონვერტირებადი ვირტუალური აქტივის გამოშვება – რადგან ის ბაზარზე გადაცვლადია.

დასკვნა: VASP-ს შეუძლია ოქროს სთეიბლქოინის გამოშვება, თუ იგი შეესაბამება ეროვნული ბანკის რეგულაციებს ვირტუალური აქტივების საკითხში.

